

SELETUSKIRI

Vabariigi Valitsuse 12. detsembri 2019. a määruse nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ muutmise

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 12. detsembri 2019. a määrust nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“.

Määruse muutmise põhjuseks on riigieelarve seaduse 15. detsembril 2021. aastal jõustunud muudatused, millega muudeti riigieelarve esitamise detailsust ning eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamise tähtaegu. Eelnõuga viiakse määrus vastavate muudatustega kooskõlla. Määrusega sätestatakse senisest täpsemalt ka põhiseaduslikele institutsioonidele kehtivaid nõudeid, sealhulgas eelarvestrateegia koostamiseks juhtudel, kui põhiseaduslik institutsioon ei ole algatanud oma eelarve liigendamist tegevuspõhiselt, samuti põhiseadusliku institutsiooni poolt oma tegevusest ülevaate andmiseks.

Lisaks täpsustatakse tulemusaruandele seatavaid nõudeid ja esitatakse riigieelarves liigendatavate programmi tegevuste nimetuste või arvu muutmise töökorraldus.

Rahandusministri 11. detsembri 2019. a määrusest nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“ tuuakse üle põhiseaduslike institutsioonide tegevuste kohta ülevaate andmise regulatsioon. Selle tulemusel on tegevusaruandluse regulatsioon koondatud ühte määrusesse.

Riigieelarve täitmise paremaks jälgimiseks viiakse alates 2023. aasta 1. jaanuarist riigieelarve täitmise andmete esitamise sagedus seniselt kahelt korralt aastas igakuiseks. Muudatus on vajalik muuhulgas eelarve muutmise paindlikkusreeglitest kinnipidamise tagamiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunik Tanel Ross (611 3608, tanel.ross@fin.ee), eelarvearenduste osakonna nõunik Aet Tummeleht (611 3169, aet.tummeleht@fin.ee), asekancler Sven Kirsipuu (611 3515, sven.kirsipuu@fin.ee), Rahandusministeeriumi eelarvepoliitika nõunik Regina Vällik (611 3720, e-post: regina.vallik@fin.ee), riigieelarve osakonna strateegiga talituse juhataja Priit Potisepp (611 3137, priit.potisepp@fin.ee) ja riigieelarve osakonna nõunik Riina Senipalu (611 3479, riina.senipalu@fin.ee). Tulemusaruandlust puudutavate sätete muutmist konsulteeris Riigikantselei strateegiabüroo. Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (611 3611, marge.kaskpeit@fin.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õigusosakonna keeletoimetaja Sirje Lilover (611 3638, sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Vabariigi Valitsuse 12. detsembri 2019. a määruse nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ tehakse järgmised muudatused:

Eelnõu punkt 1 - § 2. Määruse kohaldamine

Määruse § 2 lõikes 3 toodud loetelust arvatakse normitehnilistel põhjustel välja viide § 10-le. Määruse 3. peatükk Riigieelarve vahendite täiendav liigendamine ja § 10 tunnistatakse kehtetuks, sest puudub seadusest tulenev volitusnorm riigieelarve seaduse §-s 31 sätestatud riigieelarve vahendite täiendava liigendamise reguleerimiseks määruse tasandil, vt. eelnõu § 1 punkt 14.

Eelnõu punktid 2 ja 3 - § 3. Eelarvestrateegia koostamise lähtealused

Eelnõuga täpsustatakse rahandusministeeriumi poolt riigi eelarvestrateegia rahastamiskava koostamiseks ministeeriumitele esitatavate maksimaalsete vahendite mahtude ulatust ning regulatsioon viiakse kooskõlla tegeliku praktikaga.

Seni on see olnud piiratud RES § 25¹ lõike 3 punktis 7 sätestatud vahendite maksimaalsete mahtudega. Selle järgi peab eelarvestrateegia sisaldama aastate kaupa eelarvestrateegia perioodiks tulemusvaldkondadele (enne 15.12.2021 tulemusvaldkondadele ja programmidele) kavandatud maksimaalsete vahendite mahtude jaotust ministeeriumi valitsemisalale. Juba sätte jõustumisel 2020. aastal oli siin ebatäpsus, kuna tulemusvaldkondade lõikes ei planeeritud finantseerimistehinguid ega käibemaksukulu, kuid nende mahud kajastusid maksimaalsete vahendite hulgas. Kuna alates 2022. aasta riigieelarvest ei kajastu tulemusvaldkondade all enam ka investeeringud, muutub sätte ulatus veelgi ebatäpsemaks. Samuti ei reguleeri senine sõnastus eelarvestrateegia koostamist põhiseaduslike institutsioonide poolt juhul, kui põhiseaduslik institutsioon ei ole algatanud oma eelarve liigendamist tegevuspõhiselt.

Määruse muudatusega sätestatakse, et Rahandusministeerium esitab ministeeriumidele riigi eelarvestrateegia koostamiseks riigieelarve seaduse § 25¹ lõikes 1 sätestatud rahastamiskava (ehk strateegia elluviimiseks määratud vahendite) maksimaalsed vahendite mahud vastavalt riigieelarve seaduse §-s 32 sätestatud jaotusele. Määruse täpsustatud sõnastus loob aluse kõigi rahastamiskava maksimaalsete vahendite mahtude, sh. ka varasemas planeerimisprotsessis fikseeritud tulude kooskõlastamiseks riigi eelarvestrateegia protsessi käigus, tagab eelarvestrateegia koostamise protsessi terviklikkuse ja on kooskõlas välja kujunenud praktikaga. Määruse täpsustatud tekst on kooskõlas ka riigieelarve seaduse § 25¹ lõike 3 punktiga 7, kus tuuakse eelarvestrateegia kohustusliku osana välja tulemusvaldkondadele kavandatud maksimaalsete vahendite mahtude jaotus vastava ministeeriumi valitsemisalale.

See muudatus puudutab lisaks eelnõu § 1 punkte 5, 8 ja 10, kus samadel põhjustel sätestatakse rahastamiskava maksimaalsete vahendite mahtude esitamine Rahandusministeeriumi poolt riigi eelarvestrateegia koostamiseks.

Eelnõu punkt 4 - § 4. Riigieelarve eelnõu koostamine

Määruse § 4 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Riigieelarve liigenduse ehk nn seadusepildi koosseisu määravad riigieelarve seadus ja selle alusel kehtestatud eelarveklassifikaator, mistõttu puudub vajadus selle täiendavaks reguleerimiseks antud määrusega. Sellega vähendatakse ülereguleerimist ning vajadust näiteks eelarveklassifikaatori muutmisel algatada ka antud määruse muutmine.

Eelnõu punktid 5 kuni 10 - § 5. Andmed eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamiseks

Paragrahvi 5 lõikes 1 asendatakse sõnad “valitsemisalale antud vahendite maksimaalsetest mahtudest” sõnadega “§ 3 lõike 2 kohaselt valitsemisalale antud rahastamiskava maksimaalsete vahendite mahtudest”. Muudatus on seotud eelnõu punkti 2 ja 3 muudatusega, milles täpsustatakse eelarvestrateegia rahastamiskava koostamiseks ministeeriumitele esitatavate maksimaalsete vahendite mahtude ulatust.

Paragrahvi 5 lõike 2 punktist 2 on eemaldatud tingimus, mille kohaselt valitsemisala eelarvestrateegia projekti hulka kuuluvad tulude, investeeringute ja finantseerimistehingute andmed ja kirjeldused juhul kui neid ei ole esitatud programmides. Senises määruses sisaldunud tingimus on liigne kuna tulud ja finantseerimistehingud ei ole seni olnud liigendatud programmide kaupa ning investeeringud ei ole riigieelarve seaduses liigendatud programmide kaupa alates 2022. aastast. Seega ei saa eeldada, et tulude, finantseerimistehingute ja investeeringute andmed ja selgitused sisalduvad programmi dokumendis.

Paragrahvi 5 lõike 2 punktis 4 arvatakse ministeeriumi valitsemisala eelarvestrateegia projekti osaks edaspidi tulemusaruande projekti asemel ministri kinnitatud tulemusaruanne. Kuna eelarvestrateegia projekti esitamise tähtaeg nihkub 1. märtsilt 1. juunile ning ministri kinnitatud tulemusaruande esitamise tähtaeg on määruse § 16 lõike 1 kohaselt 31. mai, on lõplik tulemusaruanne eelarvestrateegia projekti esitamise ajaks olemas. Tulemusaruande projekti esitamine on jätkuvalt vajalik nii majandusaasta aruande projekti kui ka pikaajalise arengustrateegia tegevusplaani tarbeks, mille tähtajad on oluliselt varasemad kui 31. mai. Selle esitamise kohustus on jätkuvalt reguleeritud määruse § 16 lõikes 1 ning §-s 18 märgitud juhistega antud tähtajal.

Paragrahvi 5 lõike 3 punkti 4 asendatakse sõnad “maksimaalsete vahendite” sõnadega “rahastamiskava maksimaalsete vahendite mahtude”. Muudatus on seotud eelnõu punktidega 2 ja 3, milles täpsustatakse rahastamiskava koostamiseks esitatavate maksimaalsete vahendite mahtude ulatust.

Paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 5¹ ning sellega lisatakse nõue kooskõlastada Vabariigi Valitsusega järgmiseks eelarveaastaks kavandatavad riigieelarves liigendatud programmi tegevuste nimetuse ja arvu muudatused. Kui kehtiva riigieelarve seaduse tegevuspõhist liigendust on järgmise aasta riigieelarve eelnõus vaja muuta, siis esitab minister muudatusettepanekud hiljemalt 1. aprilliks Rahandusministeeriumile. Rahandusministeerium koondab muudatusettepanekud ja esitab need Vabariigi Valitsusele heaks kiitmiseks. Vabariigi Valitsus otsustab liigenduse muudatused hiljemalt 30. aprilliks. Juhul kui Vabariigi Valitsus

kiidab muudatusettepanekud heaks, on võimalik ka järgmise eelarvestrateegia andmed esitada juba uuendatud liigenduse lõikes. Ettepanekute esitamise tähtaja seadmisel on lähtutud ministriumite seisukohast, et riigieelarve liigenduse muudatus peab olema tehtud piisavalt vara enne valitsemisala eelarveprojekti esitamist.

Muudatus on vajalik riigieelarve arusaadavuse, järjepidevuse ja aastate-ülese võrreldavuse hoidmiseks.

Riigieelarve seaduse § 26 lõike 5 alusel liigendatakse riigieelarve kulud tulemusvaldkonna ja programmi tegevuse järgi. Vabariigi Valitsus on kohustatud riigieelarve eelnõu ette valmistama selliselt, et Riigikogu saaks täita oma põhiseaduslikku kohustust. Selleks peab riigieelarve olema optimaalse detailsusega ning liigenduse aluseks olevad programmi tegevused peavad olema arusaadavad. Kuna programmi tegevused on eelarve liigenduse aluseks, on Vabariigi Valitsusel eelarvestrateegia ja eelarve ettevalmistamise käigus kohane teha eelarve liigenduse üle järelevalvet. Otsustatud muudatuste kohta esitatakse selgitused riigieelarve eelnõu seletuskirjas.

Kui Vabariigi Valitsuse tehtavad konkreetsed rahastamisotsused tingivad programmi tegevuste lisamise, on Vabariigi Valitsusel võimalik otsustada see muudatus riigieelarve eelnõu heakskiitmisel. Määrus ei välista programmi tegevuste muutmist Vabariigi Valitsuse poolt aastase riigieelarve eelnõu heakskiitmisel, s.o. peale 30. aprilli.

Jooksva eelarveaasta programmi tegevuste loetelus on võimalusi teha muudatusi vaid riigieelarve muutmise käigus vastavalt riigieelarve seaduses sätestatule.

Paragrahvi 5 lõikes 6 on põhiseaduslikele institutsioonidele kehtestatud nõuded võrreldes senise regulatsiooniga sätestatud spetsiifilisemalt viidates konkreetsetele määruse sätetele, mis kehtivad eelarvestrateegia projekti esitamisel olukorras, kus põhiseaduslik institutsioon ei ole algatanud oma eelarve liigendamist tegevuspõhiselt. Samuti täpsustatakse, et eelarvestrateegia projekti koostamiseks majandusliku sisu järgi lähtutakse Rahandusministeeriumi poolt esitatud juhistest ja rahastamiskava maksimaalsete vahendite mahtudest.

Eelnõu punktid 11 ja 12 - § 8. Eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu üle peetavad läbirääkimised ning eelnõu menetlemine Vabariigi Valitsuses

Paragrahvi 8 lõiget 1 täiendatakse põhiseaduslike institutsioonide eelarvestrateegia tutvustamise korraldusega Vabariigi Valitsuses. Kuivõrd põhiseaduslikud institutsioonid ei osale kabinetinõupidamistel, siis senine säte ei olnud piisav, et tagada selgust, kuidas ja kus on võimalik nendel oma eelarvestrateegiat tutvustada ja seda läbirääkida.

Paragrahv 8 lõikes 2 täpsustatakse, et Vabariigi Valitsus teeb eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamiseks vajalikud otsused vähemalt riigieelarve liigenduse detailsuses. Nii tuleb täiendavate vahendite eraldamisel kuludeks fikseerida, millisele programmi tegevusele vahendeid eraldatakse ning investeringute eraldamisel tuleb määrata vähemalt valitsemisala, kuid täpsem otsuse detailsus sõltub konkreetse aasta riigieelarve liigendusest.

Eelnõu punkt 13 - § 9. Riigieelarve eelnõu muutmise

Paragrahv 9 tunnistatakse kehtetuks.

Paragrahv sätestas protseduuri, kuidas toimub Vabariigi Valitsuses kevadel heakskiidetud riigieelarve eelnõu muutmine. Kuna kevadel riigieelarve eelnõu enam ei koostata, siis puudub vajadus antud protseduuriks ja paragrahv tunnistatakse kehtetuks.

Eelnõu punkt 14 - 3. peatükk. Riigieelarve vahendite täiendav liigendamine.

Määruse 3. peatükk tunnistatakse kehtetuks.

Riigieelarve seaduse paragrahvis 31 on sätestatud riigieelarve vahendite täiendav liigendamine ning puudub volitusnorm selle täpsemaks reguleerimiseks määruse tasandil. Määruse muudatus ei mõjuta riigieelarve seadusest tuleneva riigieelarve vahendite täiendava liigendamise väljakujunenud praktikat. Riigieelarve täiendava liigendamise tehnilised asjaolud kirjeldatakse vajadusel Rahandusministeeriumi juhistes ja juhendmaterjalides.

Eelnõu punkt 15 ja 16 - § 12. Ülekantavate vahendite täpsustamine ja ülevaate esitamine

Kasutamata jäänud vahendite kasutamise tähtaja pikendamisel ühe eelarveaasta võrra võib neid vahendeid kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks (RES § 59¹ lõiked 1 ja 2).

Paragrahvi 12 lõikes 1 täpsustatakse, et 31. mail ministeeriumi veebilehel avaldatavad ülekantavad vahendid peavad olema kinnitatud ministri käskkirjaga ning avaldatavate andmete juures tuuakse ära ka selgitused ülekandmise põhjuste kohta. Selgituste avaldamine võimaldab info tarbijatel aru saada vahendite kasutamatajäämise põhjustest ning seekaudu suurendada eelarvevahendite kasutamise läbipaistvust.

Paragrahvi 12 lõikes 2 täpsustatakse, et tulemusaruandes antakse ülevaade nii eelarveaastasse ülekantud kui eelarveaastast ülekantavate vahenditest ning ülekandmise mõju kohta tulemusvaldkonna ja programmi eesmärkide täitmisele. Kuna ülekandmise puhul on tegemist riigieelarvega ettenähtud vahendite kasutustähtaja pikendamisega ning neid vahendeid võib kasutada vaid riigieelarves ettenähtud otstarbel, saab vahendeid üle kanda vaid edasilükkunud tegevuste elluviimiseks. Seega on tegevuste tegematajäämisel eelduslikult ka mõju seatud eesmärkidele. Juhul kui tegevusi edasi ei lükku ja kõik plaanitud eesmärgid on saavutatud, puudub põhjus järelejäänud vahendite ülekandmiseks.

Lisaks täiendatakse § 12 lõiget 2 täpsustades, et riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamise korral esitatakse lisaselgitused ka programmi tegevuste kohta.

Paragrahvile 12 lisatakse kolmas lõige, mis lisab selgust põhiseaduslikele institutsioonidele sätestades, et olukorras kus selline institutsioon ei ole oma eelarvet liigendanud tegevuspõhiselt ei esita ta ülevaadet aruandeaasta eelarvesse üle kantud ning järgmisse eelarveaastasse üle kantavate vahendite kohta tulemusaruandes.

Eelnõu punkt 17 - § 14. Tulemusaruanne

Lisaks riigi eelarvestrateegiale ja riigieelarve eelnõule on tulemusaruanded sisendiks riigi majandusaasta koondaruande tegevusaruandes asuvale tulemusvaldkondade ülevaatele. Koondaruande koostamine algab Rahandusministeeriumis enne tulemusaruande kinnitamise tähtaega, mis on § 16 lõike 1 alusel 31. mai. Seetõttu on vajalik Rahandusministeeriumile esitada osa tulemusaruandest (tulemusaruande projekt) tulemusvaldkonna üldinfo, olukorra analüüsi ning selleks ajaks kättesaadavate tulemusnäitajate andmetega 1. aprilliks.

Tulemusaruande projekt on olnud nõutav ka seni kehtinud määruses. Riigi majandusaasta koondaruande raamatupidamise aastaaruandes asuv riigieelarve täitmise aruanne põhineb raamatupidamise andmetel. Seetõttu jäetakse § 14 välja, et tulemusaruanne on sisendiks “riigieelarve täitmise ülevaatele”. Lisatud on viide riigi pikaajalise arengustrateegia (Eesti 2035) tegevuskavale, mille regulaarsel uuendamisel on asjakohane valdkondade tulemusaruandeid sisendina kasutada. Kuigi tegevuspõhise eelarve planeerimistasandite ja riigi pikaajalise arengustrateegia vahel ei ole seos üksühene, annavad valdkondade seirel kasutatavad mõjumõõdikud ning neil põhinevad analüüsid asjakohase sisendi riigi pikaajalise strateegia tegevuskava regulaarseks uuendamiseks.

Võrreldes seni kehtiva määruse tekstiga on tulemusaruanded nimetatud mitmuses ja lisatud sõna „eelarvestrateegia“ ette lisatud sõna „riigi“.

Eelnõu punktid 18 ja 19 – § 15. Tulemusaruande koostamine

Paragrahvi 15 punktides 1, 2 ja 4 tehakse järgmised muudatused:

Punkt 1

Ühe tulemusvaldkonna all on tavaliselt mitu programmi ning seetõttu on kohane kasutada mitmuse. Sätte sõnastust on vähesel määral muudetud. Tulemusaruande analüütiline osa jaguneb üldisemaks (§ 15 punkt 1) ja spetsiifilisemaks (§ 15 punktid 2 ja 4).

Punkt 2

Tegemist kehtiva sättega võrreldes olulise muudatusega. Muudatuse kohaselt ei ole kõigi meetme ja programmi tegevuse mõõdikute andmete esitamine tulemusaruandes kohustuslik. Tulemusaruande koostaja peab otsustama meetme ja programmi tegevuse mõõdikute esitamise nende andmete asjakohasuse järgi. Asjakohasust tuleb omakorda hinnata selle järgi kui oluline on mõõdik programmi ja tulemusvaldkonna eesmärkide saavutamise seires.

Eelarve infosüsteemis on suur arv mõõdikuid: tulemusvaldkonna tasemel 93, programmi tasemel 140, meetme tasemel 216 ning programmi tegevuse tasemel 618. Kõikide mõõdikute avaldamine tulemusaruandes võib tekitada dokumendi andmetega üle koormamist. Samas mõõdikute andmete kättesaadavust kuidagi ei piirata, kuna kõikide mõõdikute andmed tehakse masinloetaval kujul avalikuks, on andmete kasutajatel võimalik välja valida endale sobivad.

Punkt 4

Lisatud on sõna „hinnang“ ning tagasiviide määruse § 12 lõikele 2, kus on sätestatud, et ülekantud ja ülekantavate vahendite kohta antakse ülevaade tulemusaruandes.

Eelnõu punkt 20 – § 15. Tulemusaruande koostamine

Paragrahvi 15 täiendatakse punktiga 6. Riigieelarve seaduse § 19 loob riigi pikaajalise arengustrateegia õigusliku aluse. Valdkondlikud arengukavad ja riigi pikaajaline arengustrateegia peavad olema omavahel seostatud nii kavandamise kui seire etapis. Tulemusaruanded on sisend riigi pikaajalise arengustrateegia aruandluse koostamiseks.

Tulemusaruandes on mõistlik kajastada ka Vabariigi Valitsuse tegevuskava, asjakohase valdkondliku tegevuskava ning selle programmide ühisosas kavandatud eesmärkide ja muudatuste saavutamist. Niisugune lähenemine aitab koostada seostatud aruandlust hoidudes samal või sarnasel teemal erinevate aruannete koostamisest.

Seega tuleb tulemusaruandes tulemusaruande ja selle programmide kõrval kirjeldada ka riigi pikaajalise arengustrateegia kui ka Vabariigi Valitsuse tegevuskavaga seostatavaid tegevusi, teha nende kohta ülevaade ning ettepanekud täiendamiseks.

Eelnõu punkt 21 - § 16¹. Põhiseadusliku institutsiooni tegevuste ülevaade

Määrust täiendatakse uue §-ga 16¹, mis reguleerib põhiseaduslike institutsioonide tegevuste ülevaate koondamist riigi majandusaasta koondaruandes.

Varem rahandusministri 11. detsembri 2019.a määruse nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“ § 11 lõikes 9² sätestatud regulatsioon põhiseaduslike institutsioonide tegevuste kohta ülevaate andmiseks võetakse sisuliste muudatusteta üle käesolevasse määrusesse. Selle tulemusel on tegevusaruandluse regulatsioon koondatud ühte määrusesse.

Eelnõu punkt 22 – § 17. Riigieelarve täitmise jälgimine

Alates määruse jõustumisest teevad ministriumid eelarve täitmise andmed Rahandusministeeriumile kättesaadavaks igakuiselt. Riigieelarve täitmise andmete esitamise sageduse muutmine on vajalik riigieelarve seaduse §-ga 75 Rahandusministeeriumile pandud kohustuste täitmiseks ning kooskõlas Riigikontrolli soovitustega tõhustada eelarvestamise ja eelarve täitmise reeglite kontrolli. Sagedasem andmeedastus annab võimaluse tõhustada andmekvaliteedi tagamise reegleid, luues sellega võimaluse anda Vabariigi Valitsusele ja teistele huvipooltele regulaarselt infot vastuvõetud riigieelarve kasutamise kohta. 2020. aasta lõpus koostatud raportis¹ soovitab IMF anda riigieelarve kasutamise infot kuu- ja kvartaliülevaadete kaudu. Kvaliteetsed eelarve täitmise andmed annavad võimaluse langetada andmepõhiseid otsuseid nii riigieelarve koostamise kui selle muutmise protsessi käigus.

Eelarve täitmise andmed tuleb teha kättesaadavaks eelarveklassifikaatori alusel ja detailsuses hiljemalt aruandekuust ülejäämise kuu 15. kuupäevaks.

Valitsemisalad teevad eelarve täitmise andmed kättesaadavaks tegevuspõhise kuluarvestuse süsteemis KAIS, ühtset raamatupidamistarkvara kasutavate põhiseaduslike institutsioonide andmed saadakse raamatupidamistarkvarast ning Riigikogu Kantselei ja Õiguskantsleri Kantselei esitavad andmed käsiraamatus toodud aruandevormil.

Eelnõu punkt 23 - § 18. Ministeeriumi valitsemisala eelarvestrateegia projekti ja aruandluse juhised ning ajakava

Ministeeriumi valitsemisala eelarvestrateegia projekti ja aruannete koostamiseks edastab Rahandusministeerium igal aastal täpsustavad juhised koos ajakavaga ning vajadusel ka vormid. Tulenevalt riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamise tähtaja nihkumisest kevadest sügisesse, lükatakse edasi kogu eelarveprotsessi algus ning seetõttu asendatakse juhiste ja vormide varasem 10. novembri tähtpäev hiljemalt detsembri viimase tööpäevaga.

¹ Republic of Estonia. Fiscal Transparency Evaluation. Technical Assistance Report. Sagé de Clerck, Duncan Last, Bryn Welham, John Grinyer, and Viera Karolova. International Monetary Fund, May 2021 (vt. <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2021/08/04/Republic-of-Estonia-Technical-Assistance-Report-Fiscal-Transparency-Evaluation-463376>)

Arvestades erinevate valitsemisalade eelarveprotsessi ettevalmistuse ajaraami tuuakse ajakava kättesaadavaks tegemine varasemaks ehk hiljemalt novembri esimeseks tööpäevaks.

Eelnõu punkt 24 - § 19. Avalikustamine

Paragrahvi 19 täiendatakse lõigetega 4 ja 5.

Seni kehtinud regulatsioon ei muutu. Lisandub uus lõige 4, mis sätestab Rahandusministeeriumi kohustuse ette valmistada ja tulemusaruannete koostaja kohustuse avaldada eesmärkide, mõõdikute sihttasemete ja sihttasemete saavutamise detailsed masintöödeldavad andmed tulemusaruannete juures.

Detailse andmetabeli avaldamise kohustus on mõeldud kompenseerima tulemusaruande dokumendis meetme ja programmi tegevuse mõõdikute kõikse esitamise kohustusest loobumist. Detailne andmetabel võib sisaldada suurt arvu indikaatoreid, millega seiratakse tulemusvaldkondade ja programmide eesmärkide täitmist või nende saavutamise poole liikumist. Selline andmete avaldamine toetab järjest kasvavat avaandmete kättesaadavust ja kasutamist.

Selline andmete avaldamine ei puuduta põhiseaduslikke institutsioone, mida on eraldi rõhutatud lisatud lõikes 5.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole puutumuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu on kooskõlas riigieelarve seaduse muutuse eelnõuga ja Eesti Vabariigi põhiseadusega.

5. Määruse mõjud

Eelnõus sätestatud muudatustel on vahetu mõju riigiasutuste, Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna ja eelarvearenduste osakonna ja Riigi Tugiteenuste Keskuse sisestele tööprotsessidele strateegilise planeerimise, eelarvestamise ja finantsjuhtimise valdkondades.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tegevuspõhise eelarve kontseptsiooni järgi on programmi tegevus ministri juhtimistasand. Sellest tulenevalt võivad programmi tegevused olla üles ehitatud väga erinevalt. Riigieelarve detailsemaks muutmiseks tuleb programmi tegevused, sh nimetused, mahud jms üle vaadata ja võimalusel ühtlustada, et need oleksid informatiivsed ka Riigikogule.

7. Jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

8. Eelnõu koostamine

Eelnõu esitatakse koostamiseks ministriumidele ja arvamuse avaldamiseks põhiseaduslikele institutsioonidele.